

בתי המשפט

<u>פ 385/98</u>		<u>בית המשפט המחוזי בירושלים</u>	
30/09/02		כבוד השופט יהונתן עדיאל	בפני:

בעניין: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד אשר גושן
מרשות ההגבלים העסקיים

המאשימה

- נ ג ד -

1. חברת טגר בע"מ
2. ארזי בן מנחם ארזי
ע"י עו"ד רמי קרגולה

3. חברת אס. אר אס הנדסה וסוכנויות בע"מ
4. אלי בן יהודה שיפמן
ע"י עו"ד נאוה יורוקסל ועו"ד יעל גרוסמן

הנאשמים

5. קמטק מערכות בע"מ
6. דוד בן אברהם מנשה
ע"י עו"ד אייל שומרוני-הכהן

החלטה

1. בא כוח הנאשמים 5-6, עו"ד איל שומרוני כהן, מבקש לחייב את המאשימה לאפשר לו לעיין בתרשומת הראיון שנערך בין ב"כ המאשימה לבין העד מאיר שליט ביום 3.9.02, קודם למתן עדותו של האחרון בבית המשפט. זאת, לפי הטענה, משום שאותה תרשומת הנה חומר חקירה כמשמעותו בסעיף 74 לחסד"פ, שהנאשמים זכאים לעיין בו.

2. ב"כ המאשימה, עו"ד גושן, ערך, בעקבות אותו ראיון, מזכר שנשלח לבאי כוח הנאשמים. מאותו מזכר עולה, שבמהלך הראיון שנערך עם העד על ידי בא המאשימה ביום 3.9.02, זיהה העד שלושה מסמכים כמסמכים שנכתבו על ידו בשנים 1990-1991, וכן זיהה את הוראת משרד הביטחון 41.07 מיום 15.9.87 בנושא מכירת עודפי ציוד צה"ל לחו"ל אשר הייתה בתוקף בעת שכיהן כסגן הסמנכ"ל למקס"מ, אשר אליה הוא כיוון בהודעתו ביאח"א מיום 27.3.96 אשר הומצאה לבאי כח הנאשמים במסגרת חומר החקירה. ב"כ המאשימה ציין במזכר האמור, שכל

3. עו"ד שומרוני, איננו מסתפק בהמצאת המזכר האמור, והוא עומד על המצאת התרשומת המלאה של אותו ראיון.

לטענתו של עו"ד שומרוני, קיימות מספר אינדיקציות לכך שבאותו ראיון עלו ונדונו נושאים נוספים על זה המצוין במזכר, המהווים חומר חקירה כמשמעו בסעיף 74 לחדסד"פ, שיש בו משום חידוש מהותי, בבחינת "יום ולילה", כדבריו, לעומת חומר החקירה שהועמד לעיונם של ב"כ הנאשמים. כך למד ב"כ הנאשמים 5-6, מעדותו הראשית של העד שליט, שבה הוא התייחס, לפי הטענה, לנושאים אשר אינם עומדים בקנה אחד, או למצער, אינם נזכרים בהודעותיו בפני חוקרי יאח"א ורשות ההגבלים העסקיים, ואשר חזקה עליהם, לשיטתו של עו"ד שומרוני, שעלו בעדות בעקבות הראיון האמור עם ב"כ המאשימה. אלה הנושאים:

א. א. בעוד שבהודעתו מיום 28.5.97 אמר העד: "את קמטק אינני מכיר", בעדותו בבית המשפט הוא טען כי חברה זו היא אחת מהקניינים העיקריים של משרד הביטחון. אמנם, העד טען גם בהודעה קודמת שמסר (מיום 20.3.096) שחברת קמטק נמנית על הקניינים העיקריים של משרד הביטחון, אך אז הוא ציין, שחברה זו קשורה ליהודי בשם שליט, מה שמוכיח, לטענת הסניגור, שאין כל משקל ומשמעות לדבריו של העד באותה הודעה.

ב. ב. בהודעותיו בפני חוקרי הרשות להגבלים עסקיים לא הזכיר העד כלל את הנאשם מס' 6, דוד בן אברהם מנשה, ואת חברת קמטק הוא קשר, כאמור, לאדם אחר, (שליט), ולא לדוד מנשה. לטענתו של עו"ד שומרוני, "אין ספק שהשם דוד מנשה הוא מהותי. אם היה לקוח עיקרי במחסן כן או לא, זה עיקר הדיון המשפטי שלנו פה". הזכרת שמו של דוד בן מנשה במהלך העדות, טוען ב"כ הנאשמים 5-6, נובעת מכך שזיכרונו של העד רוענן במהלך הראיון שערך עמו ב"כ המאשימה.

ג. ג. נושא נוסף אשר התחדש, לפי הטענה, בעדותו של שליט, עניינו בפרשנותו של העד לקטע ממוצג ת/133, לפיו, "יש לעודד קניינים לבצע עסקאות חבילה הכוללים מספר פריטים". בהודעותיו של העד אשר נכללו בחומר החקירה אשר הומצא לסניגורים, טוען עו"ד שומרוני, אין כל התייחסות לנושא זה ומוצג זה אף לא הוצג בפני העד במהלך חקירותיו.

ד. ד. בעדותו טען שליט, כי לא נאמר לו על ידי החברות הרוכשות דבר על קיומו של שיתוף פעולה ביניהם. גם נושא זה לא נזכר, לפי הטענה, בהודעותיו של העד.

ה. ה. בעדותו אמר העד, כי לא ידוע לו על כך שמשדד הביטחון הרשה ללקוחות לעשות חלוקה ברכישות ביניהן. גם נושא זה לא נזכר, לטענת הסניגור, בהודעותיו של העד.

ו. ו. במהלך החקירה הראשית ביקש ב"כ המאשימה לקבל את תגובתו של העד לדברים שאמר בהודעתו מנהל מחסן 4000, צבי לשם: "משדד הביטחון נתן להם להבין שישתדדו ביניהם אחרת זה יצא למכרז. זה הופץ לא רק על ידי אלא גם על ידי מאיר שליט, כדורי ואחרים". תשובתו של העד הייתה: "ככל שזה נוגע לי הדברים לא נכונים. ... ככל שמדובר בכדורי וגולדשטיין הדברים לא נכונים, לא ידוע לי שהם עסקו בהפצה של שמועה או ידיעה שכזו. באשר למר לשם, הוא עצמו אמר שהוא עשה את זה". לטענתו של עו"ד שומרוני, בהודעותיו של העד אין למצוא כל התייחסות, בהקשר זה, לכדורי וגולדשטיין.

4. 4. ב"כ הנאשמים 5-6 טוען, כל הנושאים דלעיל לא נזכרו בהודעותיו של שליט אשר הועמדו לעיונם של הסניגורים במסגרת חומר החקירה אשר גולה להם, והעד נותנת כי התייחסותו של העד לנושאים אלה לראשונה בעדותו הראשית באה לעולם בעקבות הראיון שנערך עמו על ידי בא כוח המאשימה קודם למתן עדותו. מכאן הדרישה לעיין באותה תרשומת.

5. 5. ב"כ המאשימה, עו"ד גושן, טוען שאין להציג תרשומות של ראיונות עם עדים לפני הסניגורים וגם לא לפני בית המשפט. לטענתו, גם אם העד אמר בעדותו בבית המשפט דברים שונים מאלה שנאמרו בהודעותיו, אין ללמד מכך שהשוני בגרסאות נובע מדברים שהוחלפו במהלך הראיון עם ב"כ המאשימה. עו"ד גושן טוען, שגם לגופו של עניין, אין בעדותו של מר שליט כל שינוי או חידוש ביחס להודעותיו. אשר לדוד בן מנשה, מסכים עו"ד גושן כי שמו של נאשם זה אמנם עלה במהלך הראיון, והוא מסביר: "אינני חושב שהוא אמר לנו שהוא הכיר את מר מנשה באופן אישי בתקופה שבה הוא היה סגן סמנכ"ל מקסיים, אבל אינני זוכר בוודאות שזה בדיוק

6. 6. ההלכה הנוהגת בעניין זה, כפי שנקבעה בבש"פ 678/00 (מסיקה נ' מדינת ישראל, דינים עליון, כרך נז 458), היא כי: "... בדרך כלל ראיון כזה איננו חלק מן החקירה, שהרי החקירה כבר נסתיימה, והראיון לא נועד לאסוף ראיות, אלא הוא, כמו ראיון שסניגור עורך עם עד הגנה, מתבסס על החקירה לצורך ניהול המשפט". מכאן, שנקודת המוצא הנה, שאין מדובר בחומר חקירה, ואין לפיכך מקום לאפשר עיון בתרשומות מראיונות כאלה.

אכן, לכלל זה נקבע חריג, שנוכח בהחלטה בעניין **מסיקה**, בה אימץ כב' השופט זמיר, בלא לקבוע הלכה עקרונית, את עמדת המאשימה, לפיה "אם בראיון כזה עולה מידע חדש, שיש לו שייכות וחשיבות לאישום, חלה חובה על התביעה להעביר מידע זה להגנה".

בפסק הדין בעניין הפניקס (ת"פ 417/97 (י-ם) מ.י. נ' הפינקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ ואח'), דינים מחוזי כרך לב(10), 808 קבע כב' השופט ד. חשין, כי חומר החקירה שיש להעבירו במקרה כזה לנאשם, צריך שיהא "חומר ראיונות מהותי" "שיש בו כדי לסייע באופן מהותי להגנת הנאשם". "חומר ראיונות מהותי", נקבע בפסק דין זה, הוא "חומר המכיל מידע חדש שיש בו כדי לסייע באופן מהותי להגנת הנאשם ... , שרק לגביו קמה חובה להעבירו לסניגוריה, ולהבדילו מ"חומר חקירה" כמשמעותו בסעיף 74(א) לחסד"פ ...". (עמ' 742 לנוסח המודפס של פסק הדין (סעיף 23, פרק קמא).

7. 7. במקרה שלפנינו, לא שוכנעתי שמדובר בחומר ראיונות מהותי חדש, אשר מצדיק להעמיד את התרשומת לעיונם של ב"כ הנאשמים.

ראשית, עצם העובדה שעו"ד גושן ראה להמציא לב"כ הנאשמים, מיוזמתו, מזכר שערך לגבי דברים שאמר העד שליט במהלך הראיון עמו, שבהם הוא עצמו ראה משום תוספת לחומר החקירה אשר מצריכה מתן הודעה לסניגורים, איננה מצדיקה גילוי התרשומת עצמה.

כפי שנאמר בנושא זה בפסק הדין בעניין **הפניקס**, הנוהג המקובל על המאשימה "הוא, שהתביעה מעבירה לידי הסנגוריה תרשומת של הפרטים הנוספים המהותיים שעלו בראיון עם העד מעבר לאמור בהודעתו ברשות החוקרת (בג"צ אופמן); במקרים מסוימים היא גם מפנה את העד לחקירה משלימה ברשות החוקרת ומעבירה לסנגוריה **הן** את הפרטים הנוספים **והן** את ההודעה המשלימה **אך לא** את תרשומת הראיון (בש"פ מסיקה). הצד השווה לכל אחת מחלופותיו של הנוהג האמור הוא, שהפרטים הנוספים המהותיים מועברים לידי הסנגוריה, בין בדרך העברת תרשומות הפרטים הנוספים, בין בדרך של העברת ההודעה המשלימה ובין בדרך של העברת שתיהן גם יחד, כך שהאינפורמציה **המהותית** הנוספת לא נותרה באמתחת התביעה בלבד ואינה נותנת לה יתרון על פני ההגנה". (ראה פסק הדין בעניין הפניקס, שם).

בהחלטה בעניין **מסיקה** אימץ בית המשפט העליון נוהג זה של המאשימה, בלא להכריע בשאלה העקרונית לגופה. לאחר שענין בתרשומת, על פי הסכמת הצדדים, קבע בית המשפט שאין מקום להמציא את התרשומת לעיון הנאשמים, שכן לא מצא שיש בה "מידע חדש שיש בו כדי לסייע באופן מהותי להגנת העורר".

בעניין **הפניקס** בית המשפט אמנם הורה על המצאת התרשומות המלאות של הראיונות. אולם החלטה זו בוססה כל כך שתמצית אחד הראיונות שהועברה לב"כ הנאשמים לא תאמה את התרשומת המלאה. טעם נוסף, בשלו הורה בית המשפט באותו מקרה על העברת התרשומות המלאות לעיונם של הסניגורים, היה כי בית המשפט השתכנע שהמאשימה נהגה בראיונות אלה, למעשה, כ"מעין חקירה שלב ב'" (סעיף ק.מ.ה, עמ' 760 להכרעת הדין).

8. במקרה שלפנינו, אין מתקיימות נסיבות כאלה, ולא הוכח שהמאשימה הפכה את הראיון לחקירה שלב ב'. הדבר איננו מסתבר גם לאור כך, שאותה תרשומת משתרעת, כעולה מדברי עו"ד גושן, על פני עמוד וחצי.

9. גם עדותו של מר שליט אינה תומכת בטענתו של עו"ד שומרוני, כי הראיון כלל נושאים מהותיים וחדשים שזכרם לא בא בזכר.

ראשית, גם אם העד התייחס בעדותו הראשית לנושאים שלא נזכרו בהודעותיו, אין מתחייבת מכך המסקנה שנושאים אלה עלו ונדונו בראיון. זאת, למעט אזכור שמו של דוד מנשה, שעלה בראיון זה גם לדבריו של ב"כ המאשימה. שנית, מקובלים עלי הסבריו של עו"ד גושן, שלא היה בעדותו של מר שליט כדי להוסיף תוספת מהותית על האמור בהודעותיו.

כך, לגבי עדותו של שליט כי חברת קמטק היא אחד הקניינים העיקריים של משרד הביטחון, גרסה שהעד העלה כבר בהודעתו הראשונה ביאח"ה מיום 20.3.96. בהודעה מאוחרת יותר, שנמסרה לפני חוקרי הרשות ביום 28.5.97, העד אמנם טען כי הוא איננו מכיר חברה זו, אך עניין זה עשוי שישמש נושא לגיטימי לחקירה נגדית, ואין בו כדי להצדיק את העיון בתרשומות. בכל מקרה, דומה שלעניין זה אין עוד חשיבות של ממש בהקשר לעד זה, לאחר שהעד חזר בו בהמשך עדותו מהטענה שחברת קמטק הנה אחד הקניינים העיקריים של משרד הביטחון (עמ' 175).

אשר לאזכור של הנאשם 6 במהלך הראיון, לא שוכנעתי שנושא היכרותו של העד את הנאשם 6 הנה עניין מהותי. גם הסנגור אינו טוען כך, אלא שהוא קושר נושא זה לדבריו של העד בעניין מעמדה של חברת קמטק כקניין עיקרי של משרד הביטחון. אינני סבור שעניין היכרותו של העד את דוד בן מנשה, יש בו משום שינוי או סטייה מהותיים מדבריו בעניין מעמדה של חברת קמטק כקניין של משרד הביטחון. מה גם שהעד חזר בו בעדותו, כפי שכבר נאמר, מדבריו בנושא זה. בכל מקרה, עו"ד גושן העלה בדבריו לפרוטוקול הנזכרים לעיל, את הדברים שנאמרו בעניין זה, למיטב זיכרונו, במהלך הראיון.

אשר לטענה שהעד כלל לא התייחס בהודעותיו לשאלה האם החברות אמרו לו על שיתוף הפעולה ביניהם, עולה מטיעונו של עו"ד גושן, כי נושא זה עלה בהודעתו של העד בפני רשות ההגבלים העסקיים (שביתתים הוגשו כראיה, נ/27, עמ' 3, שורות 6-8), שם הוא ציין, שהחברות מעולם לא אמרו שכדי לקנות חבילות עודפים הן צריכות לשתף ביניהן פעולה.

באשר לעידוד קניינים למכור ב"חבילות" והקשר בין עידוד זה לבין שיתופי פעולה של הקניינים, עולה מטיעונו של מר גושן, שנושא זה עלה בהודעתו בפני הרשות, שם הוא אמר: "לא עודדנו ולא העלמנו עין משיתוף הפעולה בין הסוחרים. לא היה קשר בין עידוד המכירה בחבילות לבין עידוד מיזמים משותפים בין הסוחרים" (נ/27, עמ' 5, ש' 8-10).

אשר לטענה, שבהודעותיו לא התייחס העד לשאלה האם כדורי וגולדשטיין עודדו את הנאשמים לשתף ביניהם פעולה, מקובל עלי הסברו של מר גושן, שההבהרה בעניין זה התבקשה לאור עדותו של שליט, לפיה הטענה של לשם איננה נכונה "ככל שזה נוגע ליי" (עמ' 170), ואין לקשור אותה דווקא להכנה מוקדמת במהלך הראיון.

גם נושא התייחסותו של משרד הביטחון לחלוקת הרכישות בין הלקוחות, עולה, לפי טיעונו של עו"ד גושן, בהודעתו של שליט בפני הרשות (נ/27, עמ' 6, ש' 5-2).

10. 10. עו"ד שומרוני ביקש שבית המשפט יעיין בעצמו בתרשומת ויבדוק האם מדובר בחומר חקירה. בעניין מסיקה בית המשפט אמנם עיין בתרשומת נשוא המחלוקת, אך הדבר נעשה בהסכמה. במקרה זה עו"ד גושן התנגד לכך שבית המשפט יעיין בתרשומת זו.

11. 11. בנסיבות העניין שפורטו לעיל, אינני סבור שקמה הצדקה לעיין בתרשומת זו, גם לא על ידי בית המשפט. הכלל הנוהג בעניינים כגון אלה הוא כי "חזקה היא שהתביעה מפעילה בהקשר זה את שיקול דעתה בהגינות ומיומנות..." (בש"פ 5856/02 **ישראל פרי נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם)). עו"ד שומרוני טוען, שחזקה זו הופרכה במקרה זה, והוא מעלה בהקשר זה טענות אישיות קשות נגד מהימנותם של באי כוח המאשימה. אינני מקבל טענות אלה ואני סבור שהתבטאויותיו של עו"ד שומרוני בעניין זה לא היו במקומן.

מדובר בחומר, אשר בעקרון, אינו נחשב כחומר חקירה, ואינני סבור שעל בית המשפט לעיין בחומר, רק כדי לשלול את חשדותיו של הסנגור.

12. 12. התוצאה היא שהבקשה נדחת.

**ניתנה היום, כ"ד בתשרי, תשס"ג (30 בספטמבר 2002), בהעדר הצדדים.
המזכירות תמציא העתק ההחלטה לב"כ הצדדים.**